

ЖЕНСКИ СВѢТЪ

СЪ ПРИТУРКА
„ДОМАКИНЯ“
ПЕРИОДИЧЕСКО СПИСАНИЕ,
РЕДАКТИРАНО ОТЪ ЖЕНИ

ЗА ГОСПОЖИ И ГОСПОЖИЦИ

Списанието излиза дваждъ, на 1 и 20, а при-
турката веднаждъ, на 10 число всяки мѣсець.

Директорка: ТЕОДОРА Г. НОЕВА.

Годишенъ абонаментъ
предплатимъ.

I. На списанието:

За България 4 л.

За странство 5 л.

II. На списанието
съ притурката:

За България 7 л.

За странство 9 л.

Абонати се записватъ
направо въ дирекцията
на списанието и въ всич-
ките Т. Пощенски спон-
сорци изъ княжеството.

Всѣкакви обявления, от-
носящи се до годишния и
госпожици, публикуванъ
се въ последната стра-
ница за 30 ст. редътъ
за постоянни обявления
особени условия.

Писма, ръкописи и па-
ри се испращатъ до ди-
рекцията на „Женския
Свѣтъ“ улица Войнишка
№ 122.

Писма неплатени не се
приематъ.

Съдържание:

Младостта — Изъ философскитѣ етюди на М. В. Без-
образова, — Стойността на минутитѣ. — Една страница изъ
дневн. Жена, Героиня. — По възпитанието. — Афоризми. — Разни. —
Книзи и списания. — Корреспонденция. — Извѣстия.

Младостта.

(Продължение отъ бр. 2)

А нашата радостъ расте, когато ги гле-
даме, че тѣ иматъ особена наклонностъ къмъ
нравственната хубостъ и произходящитѣ отъ
неж душевни удоволствия, а чувствуватъ дъл-
боко прѣзрѣние къмъ ония отъ естественитѣ
удоволствия, що съсипватъ тѣлесното здравие
и развращаватъ ума и душата.

Когато пъкъ гледаме, че тѣхното младежко
сърдце е много чувствително и лесно се покърт-
ва отъ злочестията на другитѣ; когато гледаме,
че свѣти въ невиннитѣ имъ очи благородната
сълза на обичта и симпатията, то сърдцето
имъ показва ни се за ангелско и едно усаж-
дене обзема душата ни. Но най-добриятъ и най-
вѣрний знакъ за свѣтлото бѣдже на тия млади
души е отличающето ги честолюбие и неумор-
ното имъ трудолюбие.

Съчувствуватъ тия младежи, че възрастта
имъ е пригответелна възраст и че подиръ неж
ще настѣпн оная на дѣятелността. Съчувству-
ватъ тѣ, че трудолюбието е неизбѣжното условие
на напредъка, и на индивидуитѣ, и на обще-
ствата. Съчувствуватъ, че скъпоцѣнното мла-
дежко врѣме прѣминава също тъй, както прѣ-
минава текущата вода на рѣкитѣ, и то за да

не се възвърне никога вече. Съчувствуватъ
най-послѣ, че въ каквото положение и да сѣ,
трѣбва и тѣ да си внесжтъ лептата за въ полза
и добро на обществото, всрѣдъ което живѣжтъ,
защото никой не се освобождава отъ тоя вносъ,
понеже никой въ тоя свѣтъ не е роденъ без-
цѣлно и никому Богъ не е далъ правото, да си
прѣкара живота тукъ въ бездѣлие и лѣнностъ,
бесплезенъ, врѣдителенъ и пагубенъ. Като не
желажтъ прочее тѣ да станжтъ неприятенъ го-
варъ за родителитѣ и отечеството си, труджтъ
се и приготвяватъ съ честолюбие и ревностъ,
щото съ каква-да-с честна работа да станжтъ
полезни, защото само бѣздѣлието считатъ за
бесчестно.

Но, както казахме прѣдварително, не само
юноши, а, за голѣмо наше удоволствие, познали
сме и моми, които и безбройнитѣ опасности на
младата възраст благополучно сѣ избѣгнали и
душата ни чрѣзъ своятѣ прѣимущества очарова-
ватъ като ни прѣдставятъ прѣдъ очитѣ не прѣпра-
вена, приврѣменна и пуста, но незавѣхващата,
божията хубостъ на християнизма.

А кой отъ насъ не е позналъ моми, които,
споредъ Соломона, съграждатъ си домоветѣ,
които никога не сѣ прѣкарвали въ лѣнностъ и
пусто говорение, които никога не сѣ говорили
нѣщо неприлично, които никога не сѣ гонѣли
суетни работи, но сѣ се украсявали винаги, по
божия Павелъ, съ свѣтливостъ и благоразумие?

Такива моми ошастливяватъ дома и живота
на родителитѣ, съпружитѣ и чедата си, като се
показватъ достойни за високото и великото си

прѣдназначеніе — нѣщо, което съставлява щастіето на семейството, което пѣкъ щастіе на семействата съставлява онуй на цѣлото общество. А такива момѣ, бесцѣнни съкровища и на семейството, и на обществото доказватъ напълно истинността на свещенното писание, по което жената, като е послѣдното сътвореніе на всеблагия Творецъ, е и по-свършенното.

Една баба

Изъ философскитѣ етюди

на М. В. Безобразова.

Сжжденията на Канта, Шопенхауера и Хартманна за жената.

(Продължение отъ брой 2)

III.

Колкото е по-несвършенъ единъ организмъ, толкова е по-бързо неговото развитіе, казва Шопенхауеръ; жената се развива къмъ 18-тата година, мъжътъ къмъ 28-та. Настоящъ чловѣкъ може да се нарѣче само мъжътъ, а жената прѣдставлява нѣщо сръдно между чловѣка и дѣтето, — интересенъ възгледъ, отъ който проистичатъ доста невѣрни нѣща. Оказва се, напр., че женитѣ затова и могатъ да възпитаватъ дѣца, защото самитѣ тѣ сж кжсогледки, ребячливи¹⁾ и пошли; тѣ прѣзъ цѣлия животъ си оставатъ голѣми дѣца. Всѣки, който се занимавалъ съ възпитаніе, знае, разбира се, че не едно дѣте възпитава друго, възпитателътъ и възпитаникътъ не могатъ да се намиратъ на единъ уровень на развитіе. Веднажъ женитѣ сж способни за възпитателки, както това признава Шопенхауеръ, това не доказва тѣхната ребячливостъ, защото едното исклучва другото. Шопенхауеръ едвамъ ли е съзнавалъ, колко е трудно да възпитаващъ, — иначе той навѣрно би отричалъ такава способностъ въ женитѣ.

Ребячливостъта на женитѣ се проявява още и въ това, че тѣ живѣятъ само съ настоящето; за тѣхъ не е достатъчно нито миналото нито бъдещето, което особено ги приближава къмъ безсловеснитѣ животни, заключение, което Шопенхауеръ не прави. Ний ще видимъ по-нататѣкъ, защо не е възможно да ги приравнимъ напълно къмъ животнитѣ. Женитѣ прѣдпочитатъ дрѣболнитѣ прѣдъ сериозното и приврацатѣ считатъ за вѣщи. Тѣ сж винаги весели, защото се увеличатъ отъ настоящето, и тѣхната своеобразна веселостъ служи за развлѣчение на убития отъ грижитѣ мъжъ. Въ сжщностъ природата се е распоредила добръ, като е дала на настоящия чловѣкъ за забавление дѣте — кукла. Но

Шопенхауеръ е все пакъ недоволенъ. Безъ да се гледа, че тѣзи сжщества сж напълно на мѣстото си и изпълняватъ своето назначеніе, развличайки мъжѣтъ, това не е достатъчно, за да смекчи душата на нашия философъ.

Него го огърчава тѣзи малка частъ отъ благо-разуміе, благодарение на която мъжѣтъ може да се прилѣсти отъ мимолѣтната красота на жената (слѣдъ рождението на второто дѣте тя се лишава отъ своя атрибутъ, подобно на това, както мравката си губи крилата) и зема върху себе си грижата за нежъ. Споредъ мнѣніето на Шопенхауера, природата въ този случай като че ли се подиграла съ царя на твореніето, като не го снабдила съ достатъчно разумъ, за да се прѣдпази отъ огъня, който се нарича женска прѣлестъ. За щастіе на самия Шопенхауеръ, той е избѣгналъ тѣзи опасностъ, тѣй като не е билъ жененъ. Обаче той не извинява неблагоприятното на другитѣ мъже и върва не въ непрѣложността на природнитѣ закони, а само въ своитѣ собствени построения, въ основание на които браковетѣ, плодящитѣ нещастни хора, се считатъ напълно излишни. Собствено, по самата си природа, жената даже не е въ сѣстояние да бжде нещастна, — *най голѣмитѣ страдания и радости, като проявления на всѣка сила, не съставляватъ нейно притежание* (удѣлъ); тя даже не е достойна за нещастіе, за което, споредъ учението на философа, безъ съмнѣние се изисква повече умъ, отколкото този, който притежава това дѣте-кукла (жената). Неразуміето тласка мъжѣтъ къмъ брака, а всичкитѣ пѣкъ мисли на момитѣ се съсърѣдоточаватъ на този шагъ, той съставлява цѣлѣта на живота имъ и съ него (брака) се исчерпва всичкия му смисълъ. При ненормалното устройство на нашето общество жената получава въ наследство титлата и сѣстояніето на мъжа си и поощрѣва всичкитѣ му лошеви инстинкти, честолюбіето, тщеславіето и т. н.

Шопенхауеръ се опира при това върху мнѣніето на Шамфоръ, като гласи: „Elles sont fortes pour commercer avec nos faiblesses, avec notre folie, mais non avec notre raison. Il existe entre elles et les hommes des sympathies d'épiderme et très peu de sympathies d'esprit, d'âme et de caractère.“²⁾ Загубата на свърѣмевното общество се състои въ господството на женитѣ. Рицарското отношение къмъ тѣхъ е въплотеніе на християнско-германската глупостъ; по близо е до истината възгледътъ на источнитѣ народи върху жената.

Въ XIX в., когато се говори за разширеніето на женскитѣ права и когато нашето прѣвѣсходство надъ Истокъ не подлежи, струва ни се, на никакво съмнѣние, възрѣніето на Шопенхауеръ не може да не ни поразѣ съ своята неочакваностъ. Той е убѣденъ, че при полигамията жената ще е по-щастлива

¹⁾ Ребячиться — не ребячелъ — не ставай дѣте; отъ тукъ: ребячливъ, ребячливостъ = дѣтиняване (б, пр.)

²⁾ Тѣ сж способни да търкуватъ само съ нитѣтъ слабостѣ, съ нашето безуміе, но не и съ нашия разумъ. Между тѣхъ и мъжѣтъ сжществуватъ само наружни симпатии, и твърдѣ малко симпатии по разумъ, душа и характеръ.

или положението ѝ е по-обеспечено, защото тя ще е оградена отъ всѣкакви бѣдствия. При многоженството поне не ще има това, че неестественитѣ права да се съединяватъ съ неестественитѣ обязанности, които съставляватъ нещастие за женитѣ. Тукъ Шопенхауеръ противорѣчи на своя корененъ възгледъ, че женитѣ не сж способни да осѣщатъ щастие или нещастие. Споредъ неговото мнѣние, жената не трѣбва да се распореджа съ състояние, да управлява кѣщи и мушии. Това нали потвърждава и Аристотель, който счита, че паданieto на Спарта е станало благодарение влиянието на женитѣ; това доказва така сжщо и историята на първата французска революция, която е била произведена отъ жени. Общото заключение отъ това е, че женскитѣ права сж твърдѣ обширни и че трѣбва да се ограничятъ.

По своята природа жената е прѣдзначена за повиновение. Тѣзи отъ тѣхъ, които се намиратъ въ неестественото положение на самостоятелността, непрѣмѣнно се нуждаятъ отъ ръководителъ: ако сж тѣ млади — отъ любовникъ, а ако стари — отъ духовникъ.

Излишно ще бѣде да не признаваме несамостоятелността на жената-кукла: веднажъ като Шопенхауеръ ѝ счита за кукла, нейното подчинение на мъжа е неминуемо. Само че несамостоятелността ѝ не се съвмѣщава съ влиянието, което тя оказва върху обществото. Ако жената оказва пагубно влияние върху обществото, то, слѣдователно, излиза, че не тя се подчинява на мъжетѣ, а мъжетѣ ней. Шопенхауеръ не съзнава, че собственитѣ негови възгледи заключаватъ въ себе непримиримо противорѣчие. (Слѣдва).

Стойността на минутитѣ.

(Прѣводъ)

— Иванке, вий напуснахте днесъ училището за да влѣзете въ дѣйствителния животъ; вий се считате за една голѣма и сериозна госпожица; вий ще пожелаете да изпълните съвѣстно дълга, който ви се възлага отъ Бога и родителитѣ ви, — но вий сте малко пипкава, вий обичате дълго време да гледате прѣзъ прозореца, а когато случайно срѣшнете Мария или Андоника, интимнитѣ ви приятели, разговоритѣ ви нѣматъ край. — Придружаванията ви се повтарятъ безконечно!

— Не е ли позволено, да се поразговори чловѣкъ малко, за да се поутиши?

— Безъ съмнѣние, то е не само позволено, но по нѣкога и много полезно, за доказателство историята на Есопа. Най-добритѣ и най-злитѣ нѣща въ този свѣтъ

— Знаѣж, знаѣж, ѣж прекъснѣ дѣвойката.

— Извѣстно ли ви е слѣдующето обявление, обнародвано въ единъ Американски вѣстникъ:

„Изгубихъ два златни часове; всѣкий отъ тѣхъ има по 60 минути отъ диаманти; не се дава възна-

граждение на този който ги достави, защото тѣ не се намиратъ вече никогa?“

— Не, азъ не го знаѣж. Но защо часоветѣ сж отъ злато, а минутитѣ отъ диаманти? — Часоветѣ сж по сжкопѣнни отъ минутитѣ.

— Грѣшка! Грѣшка! Отъ тѣзи минути бързолетящи е направенъ животътъ. Сжщо часоветѣ и днитѣ: безъ минути нѣма часове; безъ часове, нѣма дни; безъ дни, нѣма години; безъ години, нѣма животъ, нѣма нищо!

— Ахъ! Истина е, азъ никогa не го мислѣхъ. Сжщо както облакъ, който е съставенъ отъ съвършенно дръбни дъждовни капки; безъ тѣхъ нѣмаше да има облакъ.

— Безъ малкитѣ житни зърна, нѣмаше да има хлѣбъ; безъ лѣненитѣ сламки, нѣмаше да има платно; безъ малкитѣ микроскопически тѣла, нѣмаше да има кръвъ; нѣмаше да има малкото дѣвойче; нѣмаше да има Иванка съ розовитѣ странички.

— Да, истина, съвършенно вѣрно. Азъ ще смѣтамъ вече минутитѣ и ще ги спестявамъ.

— И тѣй вий ще продължавате вашия животъ, вѣщия истински животъ, този на дѣйствително. — Малката смѣтчица ще ви го покаже. Да приемемъ, че частта за работа прѣзъ деня е 10 часа, и че 14 часа ни оставатъ за спанье, ѣденie и почивка. Ако отъ тѣзи 10 часове изгубваме ежедневно само 10 минути или една минута въ часа, въ края на една година, отъ 300 работни дни, ний ще изгубимъ 3000 минути или 50 часа или 5 работни дни. Въ 10 години, ний ще изгубимъ 30,000 минути или 500 часа или 50 работни дни, — два цѣли мѣсеца, тѣй като ний вече намалихме недѣлнитѣ и празничнитѣ дни.

Въ 20 години, ний ще изгубимъ 60,000 минути или хиляда часа, или сто дни, или 4 мѣсеца работни.

Отъ 16 до 56 години, 10 минути ежедневно пропуснати отниматъ двѣ хиляди часа т. е 200 дни т. е 8 цѣли мѣсеца!

Двойно ако губимъ двѣ минути въ часъ, тѣ сж 20 минути прѣзъ деня. На възраст отъ 56 години ако губимъ 3 минути въ часа, или половинъ часъ прѣзъ деня, ний бихме изгубили двѣ цѣли години.

Двѣ години, двѣ сжкопѣнни години, захвърлени далечъ отъ насъ, като нѣщо бесполезно, като нѣщо безъ стойность. Ако бихме смѣтили тѣзи загуба въ пари, тя би била твърдѣ сериозна и би ни направила да се замислимъ. По 40 стотинки работенъ часъ, ний бихме намѣрили за тѣзи 6000 часа хубавата сума отъ 2400 лева.

— Ахъ! Вий ме плашите! 6000 часа изгубени, 2400 лева загубени, единъ малък капиталъ!

— Или 6,000 часа спечелени, 2400 лева спестени и заедно съ това веселостъ и спокоенъ снѣ, който по нѣкога струва толкова.

— Малко пипкава ми казвате. Ахъ! колко ще се стараѣ по-вече да не бѣдѣ такава. Когато азъ ще станѣ стара на 56 години, стара! стара! Е! добръ. . .

Г-ца Невѣнка С. Кършовска.

Жена героиня.

Неотдавна умръ въ Буда-Пеща запасний майоръ на Houvend—Мария Пасъ, наградена съ военни орденни. Тя бѣше около шестдесетъ—годишна.

Въ 1848, осемнадесетъ годишната хубава дѣвојка въ мъжски дрѣхи облчаше за пръвъ пътъ въ Виенна войншкия мундиръ и не слѣдъ дълго врѣме тя, зачислена въ университетската дружина, зема участие въ войната противъ императорскитѣ войски.

Слѣдъ прѣкръпяване на Виенското въстание тѣзи млада дѣвојка, която носѣше мъжското название *Карл Ленстукъ* се отдѣли за Буог въ Унгария, дѣто зема участие въ кървавитѣ тамъ войни.

Въ Кормокопанското сражение неустрашимата дѣвојка се произведи за показанитѣ си геройства въ унтеръ-офицерско звание и слѣдъ малко тя пакъ се отличи въ Бранишкото сражение, а въ Каполнатското сражение тя се произведи въ звание портупей-юнкеръ за показанитѣ си геройства.

Слѣдъ нѣколко мѣсеци, като се научава за войната въ Verpelet, заведе се тамъ, дѣто, като се нарани, произведи се въ чинъ поручикъ, като се зачисли въ полка на Гусаритѣ, въ който (полкъ) тя се отличи пакъ въ сражението Бакатаз.

Слѣдъ два мѣсеца се произведи въ чинъ капитанъ и слѣдъ това веднага—майоръ.

Въ сражението въ Буда единъ другъ майоръ като узналъ пола на хубавата героиня, влюби се въ нея и военний свещеникъ благослови бракосъчетанието имъ въ бойното поле.

По късно тя, като се улови отъ императорскитѣ войски, затвори се въ укрѣплението на Агад, началникътъ на което, като узналъ интересното положение въ което се намираше тя, опредѣлилъ ѝ добро помѣщение като зель всичкитѣ мѣрки за отгледване.

Между това съпругътъ ѝ умръ, а тя встъпва въ втори бракъ съ Зулиони Пасъ, съ когото тя живѣе двадесетъ и една щастливи години.

(отъ Италиански) В. М.

Една страница изъ дневника ми.

Единъ страшенъ сънъ.

Птичетата, уплашени отъ чернитѣ облаци, бѣжж се испокрили на единъ кътъ. Между това нѣма повече отъ часъ, откакъ небето бѣше ясно, горизонтътъ синъ.

Атмосферата е тѣжка, отварямъ прозореца и облягамъ на рѣката си, наблюдавамъ увеличаванieto на бурята. Странно съмъ печална. Не знамъ да ли атмосферното електричество е повлияло на нервната ми система; знамъ само, че никога не бѣхъ тъй печална, както днесъ; никога не съмъ си се осѣтила

тъй ясно скръбта на усамотнението. Желаяхъ да умрѣ . . . да се присъединя съ тайственната бесконечностъ, съ любезнитѣ си умрѣли прѣди мене.

Една свѣтлина отъ блѣдна свѣткавица прѣсѣче небето и единъ страшенъ грѣмъ отъ грѣмотевица се отзова. Не затварямъ прозореца, а продължавамъ съ свито сърдце печалния си сънъ. Слѣдъ това тутакси обзетъ отъ едно неочаквано натѣгване на нервитѣ си, почвамъ да плачѣ и една сладка меланхолия послѣдва моята скръбъ. Вали вече силно. Азъ спя надъ прозореца, облягамъ надъ рѣката си, като се чувствавамъ здрава и осѣщамъ хладината, когато една едра капка отъ дъждъ пада на челото ми.

Лека по-лека мислитѣ ми се възвръщатъ. Припомнявамъ си за една послѣдна дълга расходка, направена, може би, прѣди десетъ години, въ едно бурно врѣме, също като туй.

Струва ми се, че се възнасямъ отъ една непобѣдима сила. Тя е нощта, една черна нощъ, не освѣтлявана ни отъ една поне звѣзда.

* * *

Същеврѣменно съ това при мълчеливото си възнасяние, блѣсвамъ се о единъ други същества, минавающа, като мене, близо до небето. Тѣ сж голѣми и бѣли същества съ непознати фигури и много печални. Тутакси въ тѣзи черна нощъ, заблѣзвамъ една странна фигура съ една гигантска конструкция. Тя се приближава полека съ стихийнѣ вървежъ; ето че стои вече при мене; можъ вече ясно да ѝ наблюдавамъ, а ми се настрѣхвватъ космитѣ ми отъ страхъ. Това е единъ страшенъ скелетъ, ужасно обѣленъ отъ мускули, съ нахлѣтнати и неподвижни очи, гаче вѣлшебно ме гледа. Въ дѣсната си рѣка той държи огънь, който въ тъмнината блѣщи съ голѣмъ блѣсъкъ. — „Ти искашъ да умрешъ, каза ми чудовището съ единъ страшенъ металически гласъ; добръ, бжди удовлетворенъ.“

Същеврѣменно наложи си скелетовидната и страшната рѣка на рамото ми. Испуснахъ единъ страшенъ викъ и се събудихъ . . .

* * *

Не вали вече! Небето е ясно и много синѣ; показва се небесната дъга, божественний знакъ на прощаваннето, въ ксѣто сливането на шароветѣ въ едно, разнообразно е украсена.

На палѣгжититѣ отъ бурята къмъ земята голѣма дървеса, птичетата църкѣтъ сладкогласно и като се разгонватъ хвърчащѣ, расцѣпватъ небето весело.

Охладенъ въздухъ е пѣленъ съ едно извънредно благоухание отъ цвѣтята, отъ миризмата на теменугата, акацията и други.

Всичко раднува; и това ми придава едно утешение за дѣто виждамъ пакъ ясното небе слѣдъ тоякъ сънъ.

Сега усѣщамъ голѣма радостъ за дѣто живѣя, голѣмо удоволствие за дѣто виждамъ ясното небе, ог-

неннитѣ лъчи на слънцето, за гдѣто слушамъ га възнѣ толкова шумъ: пѣснитѣ на щастливитѣ птичета, брѣмченнето на разноцвѣтно украсенитѣ мухи, играющи въ слънчевитѣ позлатени лъчи, радостнитѣ викове на момчетата, борящитѣ се на улицитѣ въ праха.

Срамъ ма е за прѣдишната си идея. Защо да се отчайваме, когато сме млади и кога надѣждата въ дълбочинитѣ на сърдцето ни пѣе поезията на бж-дъщнитѣ ни сѣнища, сѣнища златни?

Ангелина М.

По възпитанието

(Легуве).

(Продължение и край)

Графъ. Съгласенъ съмъ Химпята, ами Геометрията?

Хазайнъ. Какво иска възпитанието? Двѣ пѣща: да се развие туй което е силно, и да се усили туй което е слабо. Общия порокъ на женитѣ състои въ недостаточността на силитѣ на разсѣдака и въ не-твърдостта на сжжденията; отъ тука произтича и непослѣдователността, която прѣминува отъ идентѣ къмъ дѣйствиата; половината отъ тѣхнитѣ грѣшки при постѣпкитѣ сж грѣшки на сжжението. Геометрията като докарва въ порядокъ тѣхния умъ, по-правя тѣхния животъ; правилнитѣ умове, правилно дѣйствуватъ.

Графъ. Е, пака да кажемъ че и Геометрията е нужна; ами Естественната история?

Хазайнъ. Тукъ азъ измѣнямъ системата; именно заради ползата отъ естественната история, азъ бихъ желалъ щото женитѣ да изучаватъ тѣзи наука. Г-жа Некеръ де Состуръ, въ прѣкрасното си сѣнищене по възпитанието, вече показва частъ отъ прогресса, който би могълъ да осжществи въ тѣзи наука женскитѣ умъ; но въ особености има и друга важна цѣль, заради която тѣхното съдѣйствие би било истинско благо-дѣлине, това е да опитомѣтъ различнитѣ породи на животнитѣ. Животниятъ миръ почти цѣль си остава не въ наше владение; отъ хиляди и хиляди различни насѣкоми които населятъ свѣта ни, сме оползотворили само копринената буба; петъ или шестъ четвероноги породи, осемъ или десетъ пернати съставляватъ, въ туй отношение, всичкото наше богатство; само женитѣ съ способността си къмъ приглеждане, съ практическия си умъ, търпелива кротостъ, вроденъ инстинктъ да възпитаватъ, бихъ умножили тия мирни завоевания; и жената на чифликчията тѣй сжщо както и богаташката жена, като намиратъ въ тая наука просто едната ржководителъ за управленнето на чифлика си, другата развлѣчение за своето бездѣйствие, съ личното си услѣвѣшенствование бихъ принесли прогрессъ на човѣчеството. Ако дъщеритѣ на кантона Жерсе бихъ открили нѣ-кои свѣдения въ естественната история, то може би присажданието би се открило 200 години по рано.

Графъ. Боже праведний! Не искате ли че и жената да изучава медицина?

Хазайнъ. Азъ искамъ и повече: азъ бихъ искалъ щото държавата да устрои публични лекции по хигиеничната медицина за майкитѣ. Вълчкитѣ тѣ трѣбва да знайтъ да присаждатъ дѣцата си, да познаватъ признацитѣ на дифтерита и на други подобни болѣсти, да даватъ първа помощъ въ припадцитѣ, и да изпълняватъ добри туй, което тѣ сега злѣ изпълняватъ. Колко майки сж изгубвали своитѣ дѣца само за туй, защото не сж умѣли да различатъ обикновенната кашлица отъ крупа?

Графъ. А знаете ли ви какво ще се случи, ако вий успѣете да напълните женската глава съ всичкитѣ тѣзи науки? Ще се случи туй, че жената ще исчезне и ще си остане само една педантка: хиляди живи и не живи примѣри сж готови да докажатъ туй.

Хазайнъ. „Какво значатъ тия примѣри? Жената такава ли е сега каквато е била? Помислете си отъ какво е тя произлѣзла, какъ сж ѣ възпитавали тая бѣдна, едва ли еманципирана личностъ? Нашитѣ баби не сж знаели да четатъ и да се хвалятъ съ туй. Днескашнитѣ жени още носѣтъ слѣдитѣ отъ духовното робство на минжалитѣ вѣкове; това сж скокови относително образуванието; но когато свободата и нейното мощно дѣйствие обвзема това поколение и го природи; когато днескашното исклучение утрѣ стане правило, науката стане пригѣшенне на нѣкои, а образованието на всички, тогасъ момитѣ и женитѣ, като хвърлятъ безсжзнателно тая педантична външностъ: тогаса тѣ ще намѣрижъ въ науката упора на слабостта си, а на науката ще доставятъ, може би, за упора своята нѣжностъ. Но въ сжщностъ има единъ прѣдмѣтъ за изучаване, който ний туку що помѣнахме и въ който женскитѣ умъ трѣбва, както ми се чини, да осжществи изумителни открития; тоя прѣдмѣтъ е астрономията. Науката за безконечностъ; тя поправо принадлежи на тия жреци на неизвѣстното, както ги наричатъ Германцитѣ. Кой може да увѣри, че тия толкосъ нѣжни, тънки организации нѣма да проникнатъ прѣзъ завѣсата на природата, прѣзъ която нашия умъ, по малко спиритуалистически, си остава като заглъненъ? Тѣ ще направятъ не таквитѣ открития както ний; но пжтищата, които ний не прѣд-виждаме, ще ги довидѣтъ, може би, по-нагорѣ и по-нататкъ. Никого нѣма да забравя туй зрѣлище на което бѣхъ свидѣтель. Азъ присѣтствувахъ на единъ урокъ по астрономията, който се прѣподаваше на една млада мома и на брата ѣ; най-напрѣдъ прѣдъ тѣхъ се раствори великата небесна книга: тѣ и двамата стоехъ прѣдъ учителя си; безчисленни слънца, както морския пѣсѣкъ, разни свѣтове, безгра ничния Богъ въ могѣществото си, безконечностъ въ всичко — ето съ една дума картината, която се распрости-раше прѣдъ тѣхъ. Момчето неподвижно съ устрѣм-ени погледи; съ подигнати вѣжди, съ жадностъ слушаше и гледаше: то искаше да разбере, Момчето,—тя само чувствуваше: блѣдна, развѣлнувана, съ на-

сълзени очи, тя противъ волята си, станѣхъ отъ стола и се приближи до своя учителъ, като че ли тѣглена отъ страха; думитѣ произвеждахъ върху неѣ ужасно и очарователно видение Той търсѣше Бога, а тя го виждаше!

По този начинъ, се осмѣществи, тѣй да се каже, прѣдъ мене този особенъ женски умъ, за който всѣка наука е нова степенъ, съ който се приближава къмъ небето! Ето защо азъ искамъ основателно въспитание за женитѣ. Не голѣмото знание отдалечава отъ Бога, а дълбокото изучаване ни приближава къмъ него: Пеканъ е казалъ туй, а женитѣ ще го докажатъ; до сега непобѣдни въ религиозната си мисля, тѣ почватъ да ставатъ апостоли на *разума и сърдцето!*"

Наший гостъ послѣ тия думи се спрѣ, а графѣтъ, разбитъ ако не и убѣденъ, мълчеше; той се помѣчи да направи едно послѣдно нападение и почнѣ съ насмѣшливъ гласъ:

„Чудна программа! тя прѣдставлява само едно не голѣмо затруднение тя убива семейството. Кой ще наглежда дѣцата въ туй врѣме, когато майката ще разглежда звѣздитѣ? Кой ще управлява хазайството и ще приглежда гърнето въ собата, както казва Молнеръ, въ туй врѣме когато жената ще произвежда опити по хигиената? Вашитѣ учени дѣщери може би ще станѣтъ апостоли, споредъ вашия езикъ, но съпруги и майки . . . не! Наистина тия обязанности сѣ твърдѣ земни за богословскитѣ.“

До туй врѣме азъ мълчахъ, като оставяхъ да говори нашия хазайнъ; но като чухъ този вѣченъ софизмъ, който въ продължение на толкозъ вѣкове напада женитѣ, азъ неволно извикахъ.

—Дойде ли работата за образованието на женитѣ и майкитѣ: пазѣте се, казватъ хората, прѣдадени на туй учение, вий ще растронте семейния животъ. Кажете ли се, че трѣбва да имъ се даде права: пазѣте се, ви ще унищожите женската природа; и по този начинъ, като скриватъ подъ маската ужъ на уважението завистливия си деспотизмъ, запрѣщаватъ на женитѣ всѣко умствено и физическо развитие, подъ прѣдлогъ ужъ за установието имъ властъ въ семейството а подиръ туй тѣ ги поробватъ въ семейството, подъ прѣдлогъ ужъ да спазятъ въ тѣхъ женския характеръ, тѣ самата тирания обръщатъ въ мѣжливото почтение! Да говорѣ ви отъ името на семейството, въ името на спасението семейния животъ, въ името на майчинството, съпружеството и хазайството? трѣбва да се иска за дѣвицитѣ трайно и сериозно въспитание! Да опрѣдѣлимъ най-подиръ веднажъ за винаги тия почетни имена, на съпрузитѣ и майкитѣ, изъ които сѣ станѣли толкозъ орѣдия на подчинеността. Разбира се че никой повече отъ мене нѣма да се покланя прѣдъ тия домашни обязанности, подчинени по видъ, но високи въ дѣйствителностъ; защото тѣ се заключаватъ въ слѣдующитѣ думи: да се мисли и ва другитѣ. Но тия названия подразбиратъ ли въ себе си всичкитѣ женски обязанности? Да бѣдешъ съпруга, майка, значи ли туй само да приготвя-

вашъ обѣдъ, да управлявашъ слугинитѣ, да наглеждашъ за материалното благосѣстояние, и за здравieto на всички, какво казвамъ, нима само това е да обичашъ, да се молишъ и да утешавашъ? Не всичко трѣбва да бѣде на едно; даже и повече: това значи да ръководишъ да въспитавашъ, а слѣдователно и да знаешъ. Безъ знание нѣма майка, която би била напълно майка; безъ знание нѣма истинска съпруга.

Работата не се състои въ туй, за да се откриятъ природнитѣ закони на женския умъ, за да се направи изъ всичкитѣ наши дѣщери физици и астрономи, а въ туй щото запознанството имъ съ науката да *уясни тѣхната смисълъ и да ги подготви къмъ туй, което тѣ да могатъ да сподѣлятъ съ майкитѣ си всичкитѣ идеи и всичкитѣ науки съ дѣцата си.* Нѣкои нечисляватъ всичкитѣ неудобства отъ образованието и забравятъ за всички ужасни опасности отъ невѣжеството.—Образованието служи за свръзка между съпрузитѣ, а невѣжеството е прѣграда. Образованието е утѣшение, а невѣжеството—наказание. Невѣжеството прѣнася на съпругата хиляди грѣшки и хиляди заблуждения. Защо една невѣжа жена умира отъ мъчнотия (скука)? Затуй че тя нищо не знае. Защо тя израсходва мѣсечния трудъ (доходъ) на мъжа си за разни играла? Защо тя го влачи по балове, когато той е измѣченъ, боленъ и когато тѣ му сѣ тѣй противни?—Затуй, защото тя нищо не знае, затуй, че не ѣ е внушена ни една сериозна мисълъ, която би могла да ѣ храни, затуй защото нейний умственъ миръ е закритъ прѣдъ неѣ . . . ами оставянъ суетненъ и безпорѣдченъ!

И тѣй, графе, не дѣйте се страхува отъ знанието на вашитѣ съпрузи и майки; само това знание ще ги направи достойни за ролята си! Но, ще кажѣ още макаръ то и да не имъ послужи то за тая цѣль, ний сме длѣжни да имъ го дадемъ.

Мене единъ фактъ винаги ме е поразивалъ и оскѣрблявалъ, тоя фактъ е, че всички добродѣтели, които се развиватъ въ младитѣ дѣвици, всичкитѣ случаи, при които имъ се дава образованието, иматъ за цѣль—оженванието, т. е. мъжа. Въ младата мома виждатъ и въспитаватъ само бѣдѣща съпруга. За какво ще ѣ послужи ней такъвъ талантъ, или такова качество, когато тя се ожени? Постоянно говорѣтъ нѣкои: Нейното лично развитие е само срѣдство, но никога не и цѣль. Нима жената не съществува сама по себе си? Нима тя не е Божие създание поне само затуй, че е другарка на човѣка? Нима нейната душа се отличава отъ нашата, не е безсмъртна както нашата, не се стареа къмъ бесконечното, както и нашата?

Нима ней не принадлежи отговорностъ за измамкитѣ (грѣшкитѣ) ѣ, и награда за добродѣлитѣ ѣ? Надъ това име: майка, съпруга, име приходяще и случайно, което унищожавя смъртѣта, или сменя отсъствието, което принадлежи на едного, а не принадлежи другиму, това име е за жената едно вѣчно и неотчуждаемо име, господствующе и първенствующе надъ всички, това име е човѣческото творение

Съ това име тя има право на пълно развитие ума и сърдцето си. За туй и по-нататъшни възражения протекващи отъ прѣходящитѣ врѣмenni закони сж съвсѣмъ излишни! *Въ името на вѣчността, вий сте длъжни да имъ дадете познания!*

Това принципно изложение прѣкъснѣ смѣхътъ на графа, и като се обърнѣхъ къмъ нашия хазяинъ азъ му казахъ: „приятелю! вий говорихте като баща и философъ; позволѣте ми да поговорѣхъ като гражданинъ. Въ реформата ви за възпитанието, нѣма недостатѣкъ, само туй че то е лично, а слѣдователно и исключително. А пѣкъ исключенията служѣтъ като надѣжда, когато се касае до обмата необходимостъ. Какво значи ако единъ колонистъ освободи своитѣ роби! Нужно е да се освободѣтъ всѣхитѣ роби. Какво значи ако само за нѣжностъ единъ баща възпитава сериозно дѣщеря си. Трѣбва да се възпитаватъ всѣхитѣ момичета. Едно общество може да испълни това дѣло, а законътъ да заповѣда за изпълнението му. Какво! Държавата издържа университети за мъжете, политехнически училища пакъ за тѣхъ, консерватории по искусствата и занаятитѣ пакъ за тѣхъ, земледѣчески училища пакъ за тѣхъ, нормални училища пакъ за тѣхъ . . . ами за женитѣ какво прави? — Първоначални училища! „Па и тѣхъ то не ги издържа, ами самата община. Само расхвърленитѣ тукъ-тамъ дѣвич. държавни гимназии сж за показване и то съ срамъ, защото тѣхната калпава наредба, отъ всѣка страна ни кара да се червимъ, кога спомѣнемъ за тѣхното сжществуване . . . защо не се възпитаватъ еднакво половеѣ, когато египий и другий полъ еднакво се нуждаѣтъ отъ вкуснитѣ плодове на все-странната наука“? Да, нѣма по-голѣмо и по-поразително неравенство отъ туй! Има затворъ и сждъ за женитѣ, като тѣй, тѣмъ трѣбва и общественно възпитание и образование; вий нѣмате право да наказвате тия, които вий не сте образовали“.

— Обществено възпитание !! извика съ ужасъ графътъ. Но, що? вий искате колегии за женитѣ!?

— Вий можете да прѣдпочитате лицей, или атиней, туй не е важно; азъ не настоявамъ на голитѣ избрани думи, а на сжщността на дѣлото. И тѣй да кажемъ, че е атиней или университетъ. Нека тия атиней сжществуватъ за женитѣ, както и за мъжете; нека всѣхитѣ висши заведения се отворятъ и за женитѣ. Нека правителството се заеме за усжществуването на една жива идея, каквато е тая, нека възобнови женското възпитание и му даде еднообразно съ това на мъжете, — мощно направление!

Ако правителството би отворило вратитѣ на всѣхитѣ заведения за женитѣ, то ползата би била грамадна и отъ тѣхъ. Тѣ би испълнили много по-добрѣ туй, което гимназинитѣ испълнятъ злѣ. Тѣ би направили науката достъпна за всѣхитѣ. Тѣ бихъ рѣшили задачата на общественното възпитание, съединено съ частното и още много друго полезно нѣщо тѣ бихъ сторили; най-сетнѣ тѣ (висшитѣ училища) бихъ искарвали отъ нашитѣ жени чисто граждански; тамъ бихъ се изучили подробно законитѣ, лѣтописитѣ, поезията, па, ако щете, и самото ни отечество, както отъ един-

тѣ (мъжете), тѣй и отъ другитѣ (женитѣ) еднакво, а ползата отъ това изучаване не би се отрѣкла и отъ най-назадничавия човѣкъ. Ето защо, споредъ насъ, трѣбва часъ по-скоро да се осжществи тая идея. Р.

Афоризми.

Мъчно е да се спечели приятель, но още по-мъчно е да се запази.

* *

Ония, които искатъ да иматъ винаги право, сж почти винаги хора малко разсудителни.

* *

Сжществува ли въ свѣта нѣкое щастие, което да може се сравни съ онова на нѣкой душа щастлива за щастieto на другитѣ?

* *

Има три нѣща, които човѣкъ трѣбва да отбѣгва отъ да ги показва: духовитостъта си прѣдъ глупци, богатството си прѣдъ сиромаситѣ, радостъта си прѣдъ плачущитѣ.

* *

Когато нѣкой прави каквото може, той прави Бога отговоренъ.

Victor Hugo

* *

Ако желаетъ да си познаешъ собственното сърдце, то остани самъ съ него.

Софоклъ

* *

Търпеливостъта е едно качество, което ви принася повече приятелъ.

Pirmez.

* *

Всѣхитѣ сме гордѣливи; най же гордѣливъ би билъ оня, що ще претендира, че е такъвъ.

Каролина.

* *

Щастieto е едно кълбо, подиръ което тичае, додѣто се то търкала, и което тласкае съ крака си, щомъ се то спрѣ.

Г жа de Puissieux.

* *

Истината е хубава, но злѣ облѣчена.

Ghislaine.

* *

Да бждешъ господаръ на себе си е главното срѣдство да бждешъ господаръ на другитѣ.

Dupin.

* *

Много се смущавамъ, като гледамъ съ каква лекостъ нѣкои рискуватъ да насжърбаватъ старцитѣ или болнитѣ. Знайтѣ ли тѣ, дали ще иматъ врѣмето да ги утешѣтъ.

Г-жа de Souza

* *

Не искайте да бждете великъ, но бждѣте добъръ; не искайте да бждете прочутъ, но да бждете полезенъ. Най-голѣмата слава, която свѣти отъ хиляди мили надалечъ не струва колкото усмивката на благодарностъ и приятелство надъ лицето на одного отъ съсѣдитѣ ви.

Г-жа de Lamartine (майка)

Разни.

Докторки англичанки въ Ирландия. — Прѣзъ послѣднитѣ испити въ Ирландския царски университетъ сполучихъ да земжѣ докторско свидѣтелство 45 госпожици. Нѣкои отъ тия дори надминжжъ и събранията си мжже, та правителството ги възнагради съ стипендии, за да направжтѣ научни ижтешествования и за по-нататъшно образование.

Жени народни-прѣдставителки. — Въ послѣднитѣ избирателни списъци на Колорадо се вижда, че числото на избирателитѣ се увеличи съ 40000 души, тѣй като се рѣши што и женитѣ да бжджтѣ избирателки и избираеми; вслѣдствие това всѣка една отъ три-тѣ съществуюци тамъ партии причисли къмъ число-то на своитѣ кандидати и жени кандидатки; слѣдов. партията, що ще излѣзе побѣдителка, непрѣмѣнно ще има 8 или 9 жени — народни прѣдставителки.

Англичанки романистки. Въ Англия въ сегашно врѣме най-отлично списватѣ романи женитѣ; разбира се, чз тѣ спечелватъ отъ това голѣми богатства.

Русси-студенти. — Въ Версенския университетъ издържжж сполучиха докторскитѣ си испити двама русси: съпружъ и съпруга и сполучихъ докторско свидѣтелство по философия. Всѣки единъ отъ тѣхъ се испита въ отдѣлна зала.

Книги и списания,

получени въ Дирекцията ни.

Дѣло, мѣсечно списание за литература и общественая зна- ния. Редакторъ: В. Благоева. Год. I. Книж. IV. Пловдивъ, 1895.

Юридически Прѣгледъ, влинезъ подъ редакцията на Сте- на С. Бобчевъ. Год. III, книж. II. 1895.

Наука и Здравие, популярно медицински, хигиенически и наученъ жѣстникъ. Редакторъ: Д-ръ Георги Ивановъ. Година I. Број 7, София 1894.

Орадо, органъ на Българското Земледѣлческо Дружество. Год. II, број 1. София, 1895.

Медицинска Бесѣда, популярно медицинско списание — Назива въ началото на всѣки мѣсецъ подъ редакцията на Д-ръ Витанозъ. Година I, книж. 6 и 7. Видинъ.

Прѣпоръчваме това списание на нашитѣ абонати и абона- ки, тѣй като тѣ ще намѣржтѣ въ него тѣрѣ много полезни статии, отнасящи се до семейното цѣствие.

Митингитѣ въ Книжеството за Македония, отъ единъ Македонецъ. Цѣна 10 ст. София, 1895.

Съзрѣтка на злимитѣ или Новъ Свѣтъ, отъ Иванъ Вита- новъ. Цѣна 10 ст. София, 1895. Книга съ интересно съдържание.

Робертъ Овенъ и неговитѣ опитвания за общественни ре- форми. Прѣводъ отъ русски, отъ Н. А. Добролюбовъ. Цѣна 30 ст. Видинъ, 1895.

Корреспонденция.

З.л. Хр. Стоянова, *Вирна*, Ек. Павлова, *София*, В. Бацу- ровъ, *Калоферъ*, М. Христова, *Дуница*; Сполучихме стойността на едногодишно течение за 91 год. Благодаримъ. Г-нъ Манчовъ, *Свищовъ*: отдѣлно „Домакиня“ струва 4 л. въ тѣзи година.

Дяко Кожухаръ, *Плѣвня*, А. Месробиовъ, *Пловдивъ*, Н. Георгиева *Т.-Сейменъ*: Сполучихме стойността на едно годишно течение за 95 г. Благодаримъ.

Отговорница: Т. Г. Ноева.

ИЗВѢСТІЯ.

1. Първий број на списанието „Жен- ский Свѣтъ“, както и на притурката „Дома- киня“, испраща се **даромъ** до всѣкого, който заяви за това.

2. Умоляватъ се абонатитѣ и абонаткитѣ ни, што при промѣняването адреситѣ си, да съобщжтѣ това на Т. П. станция така и на дирекцията ни, за да се поправжтѣ адре- ситѣ имъ, та да не се връщатъ броеветѣ об- ратно; въ противенъ случай, дирекцията нѣ- ма да зема прѣдъ видъ никакви оплаквания за нередовно получаване на нѣкои броеве.

3. Умоляватъ се г. г. абонати и абона- ки да внесжтѣ по възможность по-скоро або- намента си, тѣй като обѣщанитѣ премии въ 4 та страница на списанието ни, ще се даватъ само на ония отъ абонатитѣ ни, които ще заплатжтѣ абонамента си въ първото полу- годие

4. Умоляватъ се абонатитѣ и абона- китѣ ни, когато ни съобщаватъ, че не желажтѣ да получаватъ списанието ни, или пъкъ про- мѣняватъ адреситѣ си, едновременно съ то- ва да съобщаватъ дѣ и съ къкъвъ адресъ сж получавали по-напрѣдъ списанието.

LE FOYER
DOMESTIQUE

JOURNAL pour la FAMILLE

Publie chaque semaine des articles inédits sur tout ce qui intéresse le cercle de la famille: éducation, morale, hygiène, économie domestique. Il vient d'inaugurer un service timbrologique destiné à rendre d'excellents services aux amateurs. Il fait également une large place à des productions littéraires de nature à délasser en instruisant. Sa ténacité et son esprit le recommandent tout spécialement aux mères de famille et à la jeunesse. Il peut être mis entre toutes les mains et chacune de ses années représente un cadeau d'étrennes aussi utile qu'attrayant, sous forme d'un beau volume de près de 600 pages, relié dans un emboîtement spécial.

L'abonnement est de 6 fr. pour l'année et 3 fr. pour 6 mois

Demander à M M Attinger Frères, Neuchâtel, des livraisons specimen gratuites

Печатница на Хр. Н. Войниковъ.